

BURGEMEESTERS VAN HASSELT

door H. Oosterhof (oktober 1991)

In de steden trof men in de 17e eeuw over het algemeen een college van twee tot vier burgemeesters aan, die in de regel als vertegenwoordigers van de poorters het bestuur (in het bijzonder het financieel bestuur) uitoefenden. Tegenwoordig worden deze bevoegdheden, zij het in gewijzigde vorm, uitgeoefend door de uit de raadsleden gekozen wethouders. De taak van de burgemeesters was in iedere stad weer anders en hun machtspositie was in de ene stad sterker dan in de andere. Vooral in de Hollandse steden is het ambt van burgemeester van fundamenteel belang geworden; elders had het een bescheidener betekenis. Meestal waren de burgemeesters belast met het in ontvangst nemen van brieven, het aanhoren van boden, het toezicht op vreemdelingen, de supervisie over de stedelijke versterkingen, het beheer der publieke werken en het toezicht op de stadsweide (Het Vree).

In de meeste steden had een kleine groep families het bestuur in handen. Leden van deze regentenfamilies bezetten de plaatselijke raden of vroedschappen, zij bekleedden de posities van burgemeester en andere hoge functies en zij hadden zitting in het college van schepenen. Deze situatie wijzigde enigszins en langzamerhand ten gevolge van de Bataafse Omwenteling. Toch kwamen personen van adel en met mooie "dure" "aristocratische" namen nog gedurende lange tijd bij voorkeur in aanmerking voor een benoeming tot burgemeester.

Het navolgende overzicht van de Hasselter burgemeesters begint in de Franse tijd, toen het ambt in feite een officieel karakter kreeg, dat met het huidige kan worden vergeleken.

1. Coenraad Jurgen Freislich.

Geboren 14 februari 1772 te Amsterdam.

Zoon van: Johann Wiguleus Freislich (geb. in 1733 te Dantzig, overl. 26 aug. 1800 te Hasselt) en diens tweede echtgenote Maria Engelina Sas (overl. v66r 1781).

Hij is gehuwd op 9 nov. 1792 te Amsterdam met Anna Geertrui ten Hoppen (geb. 23 mrt. 1771 te Neede, oven. 21 apr. 1829 te Hasselt). Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, t.w.

- a. Martha Maria Freislich, geb. 28 sept. 1793 te Amsterdam, overl. 2 mei 1868 te Ootmarsum, gehuwd op 6 aug. 1812 te Hasselt met Johannes Kornelis van Ferneij (geb. 14 juli 1790 te Middelburg, vrederechter, oven. 14 okt. 1867 te Ootmarsum)
- b. Christina Freislich, geb. 5 dec. 1794 te Amsterdam, oven. 21 mrt 1861 te Amsterdam, gehuwd op 15 dec. 1826 te Hasselt met Hermanus Mugge.
- c. Gerrit Freislich, geb. 5 sept. 1796 te Hasselt, die zijn vader opvolgde als burgemeester van Hasselt. Hij was in de Franse tijd reeds maire van Hasselt. Die naam is met ingang van 1814 veranderd in burgemeester. Naast burgemeester was hij
 - openbaar notaris in het kanton Hasselt,
 - dijkgraaf van de Hasselter Manke Schouw (1811—1833),
 - dijkgraaf van de Hasselter Kerspel Schouw en de Schouwe ten Velde (1832—1833),
 - dijkgraaf van de Hasselter dijken (1833—1836) en
 - secretaris van de Hasselter Schouw en de Schouwe ten Velde.

Aan hem is met ingang van 1 januari 1838 eervol ontslag verleend. Kort daarna, op 26 jan. 1838, is hij te Hasselt overleden.

2. Gerrit Freislich.

Zoon van voorgaande. Geboren 5 sept. 1796 te Hasselt.

Hij is gehuwd op 23 okt. 1820 te Hasselt met Anna Catharina Keidel (geb. 24 dec. 1799 te Amsterdam, overl. 22 sept. 1866 te Hasselt, dochter van Ulnich Christiaan Keidel en Anna Quab).

Uit dit huwelijk zijn te Hasselt 17 kinderen geboren, no. 3. Hun zoon Ulnich Christiaan Bernard Freislich (geb. 12 maart 1822, overl. 24 maart 1891 te Hasselt) was gemeentesecretaris tot 1884, notaris aan de Prinsengracht te Hasselt, secretaris-ontvanger van het Tweede Dijk district in Overijssel (1865-1884) en hij had dezelfde functie bij de rechtsopvolger daarvan, het Waterschap Hasselt en Zwartsluis. Ten tijde van het burgemeesterschap van zijn vader was Gerrit Freislich secretaris van Hasselt.

Hij werd bij besluit van Z.M. Koning Willem 1 van 8 december 1837, no.76, met ingang van 2 januari 1838 benoemd tot burgemeester van Hasselt. Hij was tevens:

- secretaris—ontvanger der Hasselter dijken (1833—1836),
- secretaris—ontvanger van het Tweede Dijkdistrict in Overijssel (1836—1865),
- secretaris, tevens lid van het dagelijks bestuur, van de Commissie, benoemd voor de uitvoering der werken tot verbetering van de waterleidingen in het district gelegen tussen de Dedernsvaart en het Meppelerdiep (1831—1842)
- notaris te Hasselt.

Bij besluit van Z.M. Koning Willem III van 22 februari 1852, no. 114, is aan hem eervol ontslag verleend met ingang van 15 april 1852. Daarna is hij raadslid. Hij is op 14 sept. 1865 te Hasselt overleden.

3. Archibald Maclaine Pont.

Geboren op 15 mei 1823 te Medemblik als Archibald Pont.

Zoon van mr. Pieter Pont en diens tweede echtgenote Maria Maclaine. Hij maakte steeds gebruik van de dubbele naam, hoewel hem pas bij Koninklijk Besluit van 9 oktober 1861, no. 67, tezamen met een oudere broer, vergunning werd verleend om de geslachtsnaam Maclaine Pont te voeren. Hij is op 11 dec. 1848 te Hoorn gehuwd met Johanna Suzanna Cornelia Maria van Pabst Rutgers (geb. te Hoorn in 1824, overl. te Alkmaar in 1902).

Het echtpaar heeft 10 kinderen gehad, waarvan 5 dochters in Hasselt zijn geboren.

Onder hen kan worden genoemd Margaretha Wijnanda Naclaine Pont (geb. 1 jan. 1852 te Hasselt in het perceel Brouwersgracht C 39). Zij heeft bekendheid gekregen als letterkundige en als directrice van de Helderling—gestichten te Zetten. Hij was luitenant ter zee 2e klasse en werd met ingang van 15 april 1852 benoemd tot burgemeester van Hasselt, waar hij op 17 april werd geïnstalleerd.

Het gezin woonde eerst aan de Ridderstraat D 115 en daarna aan de Baangracht D 16 en D 15.

Bij besluit van Z.M. Koning Willem III d.d. 3 februari 1858, no. 55, werd hij per 15 februari 1858 benoemd tot burgemeester van Alkmaar, onder gelijktijdig eervol ontslag te Hasselt. Hij bleef burgemeester van Alkmaar tot zijn overlijden op 27 juni 1899. Hij behoorde tot de orthodox— hervormde richting en heeft in zijn lange burgemeesterstijd te Alkmaar vele politieke controverses meegemaakt.

- H.J.B. Roessingh Udink.

Bij Koninklijk Besluit van 5 april 1858, no. 91, werd met ingang van 15 april 1858 tot burgemeester van Hasselt benoemd H.J.B. Roessingh Udink, doch bij Koninklijk Besluit van 8 mei 1858, no. 53, werd deze benoeming weer ingetrokken en in die betrekking benoemd:

4. Jonkheer Paulus Zeger Junius van Hemert.

Benoemd met ingang van 15 mei 1858. Hij heeft niet in Hasselt gewoond. Zijn vader Jonkheer Mr. G.C. Junius van Hemert was van 1857 tot 1887 gedeputeerde van Overijssel.

Aan hem is bij Koninklijk Besluit van 23 maart 1861, met ingang van 1 april 1861 eervol ontslag verleend in verband met zijn benoeming tot burgemeester van Zalk en Veecaten en Karnperveen.

5. Herman Eduard van Duijl.

Geboren 3 augustus 1822 te Deventer. Hij is bij Koninklijk Besluit van 9 mei 1861, no. 55, benoemd met ingang van 22 mei 1861. Hij woonde Baangracht D .1. Bij Besluit van Z.M. de Koning van 17 oktober 1872, no. 17, werd hem, om gezondheidsredenen eervol ontslag verleend. Hij is op 1 augustus 1895 vertrokken naar Leeuwarden.

6. Mr. Pieter Jacob Teding van Berkhout.

Geboren 27 mei 1847 te Amsterdam. Zoon van Jonkheer Mr. Pieter Jacob Teding van Berkhout en Hieronyma Maria Antonia Fortuna barones van Slingelandt. Direct na zijn rechtenstudie werd hij bij besluit van Z.M. de Koning d.d. 17 dec. 1872, no. 16, met ingang van 1 januari 1873 benoemd tot burgemeester van Hasselt. Hij werd daarna tevens tot statenlid verkozen.

Hij is op 29 mei 1873 te Rotterdam gehuwd met Sara Maria Ketelaar (geb. 22 okt. 1849 aldaar, overl. 9 dec. 1929 te Gland, Genève), dochter van Matthijs Pieter Ketelaar, een zeer vermogend reder en assuradeur. Uit dit huwelijk is eind 1884 een zoon Pieter Jacob geboren. Van hem verscheen een inventaris van het oud-archief van Hasselt (TvB 1883).

Hij was tevens voorzitter, van de Vereniging tot Bevordering van den Landbouw te Hasselt.

Aan hem is bij Koninklijk Besluit van 30 mei 1880 met ingang van 1 juli 1880 eervol ontslag verleend in verband met zijn benoeming tot burgemeester van Baarn. Hij is aldaar op 22 april 1885 aan een nierziekte overleden. Vermeldenswaard is, dat deze burgemeester van Hasselt en Baarn, in tegenstelling tot zijn vader, niet tot de Nederlandse adel heeft behoord. De verheffing van zijn vader vond namelijk plaats bij Koninklijk Besluit van 12 juni 1885, no. 33, dus kort na zijn dood. Aangezien adeldom overgaat op alle wettige afstammelingen in mannelijke lijn (voor zover in leven) behoorde zijn zoon wel weer tot de adel.

7. Johan Cornelis Greven.

Geboren 3 juli 1851 te Zwolle. Benoemd bij besluit van Z.M. Koning Willem III d.d. 24 juni 1880, no. 17, met ingang van 1 juli 1880. Hij is gehuwd met Johanna Adriana Sichterman (geb. 5 juni 1860 te Zwollerkerspel). Uit hun huwelijk zijn te Hasselt twee zoons geboren, t.w. Ernestus Johannes Christiaan op 28 mei 1881 en Mei10 op 31 juli 1884. Het gezin woonde Hoogstraat A 8 te Hasselt.

Hij heeft om persoonlijke redenen eervol ontslag verkregen per 31 januari 1885. Ze zijn op 13 februari 1885 vertrokken naar Zwolle.

8. Johan Herman van Erckelens.

Geboren 3 dec. 1821 te Nijmegen. Hij was burgemeester van Stad en Ambt Delden en werd met ingang van 1 februari 1885 benoemd tot burgemeester van Hasselt. Hij is gehuwd met Anna Maria van Setten (geb. 10 dec. 1830 te Zwartsluis). Ze woonden Bidderstraat C 57. Bij besluit van Z.M. de Koning d.d. 25 mei 1889, no. 32, werd hem, in verband met ziekte, eervol ontslag verleend met ingang van 16 augustus 1889. Kort daarop is hij met zijn vrouw naar Wijhe vertrokken.

9 Everhardus Vincent.

Geboren 16 januari 1861 te Holten, waar zijn vader Jannes Vincent burgemeester was. Hij was secretaris van de gemeente Lonneker en werd bij Koninklijk Besluit van 6 aug. 1889, no. 11, met ingang van 16 augustus 1889 benoemd tot burgemeester van Hasselt. Hij is gehuwd met Fennetje Margaretha Mulder (geb. 27 nov. 1859 te Epe, Gid.) Ze woonden eveneens in het perceel Ridderstraat C 57 te Hasselt. Aan hem is eervol ontslag verleend met ingang van 22 februari 1892 in verband met zijn benoeming tot gemeenteontvanger van Enschede.

10. Jonkheer Juliaan Lodewijk van Nahuys.

Geboren 24 juli 1823 te Lonneker. Zoon van Willem Christiaan Theodoor van Nahuys (geb. 30 juli 1820 te Herwen en Aerdt, overl. 19 nov. 1901 te Zwolle) en Jonkvrouwe Jacoba Diderica Coenen (1828—1905). Bij besluit van Z.M. de Koning d.d. 24 okt. 1885, no. 22, is zijn vader met al zijn wettige nakomelingen in de Nederlandse adel ingelijfd. Leden van de familie voeren sindsdien het predicaat jonkheer of jonkvrouwe. Hij was Tweede luitenant 3e Regiment Vesting Artillerie (1884—1888) en klerk ter secretarie van de gemeente Zwolle, waarna hij bij Koninklijk Besluit van 6 april 1892 werd benoemd tot burgemeester van Hasselt. De installatie vond plaats op 20 april 1892.

Hij is op 20 juli 1892 te Zwolle gehuwd met Henriëtte Jacqueline Ampt. Uit dit huwelijk werd een zoon geboren: Jonkheer Willem Christiaan Theodoor van Nahuys. Deze is geboren op 13 mei 1898 en ongehuwd overleden te Lochem. Het gezin woonde in de Ridderstraat te Hasselt. Bij Koninklijk Besluit van 27 februari 1900, no. 23, werd hij met ingang van 1 april 1900 benoemd tot burgemeester van Stad en Ambt Ommen, onder gelijktijdig eervol ontslag te Hasselt. Hij is op 4 febr. 1906 te Ommen overleden

11. Jonkheer Otto van Suchtelen van de Haare.

Geboren 17 oktober 1867 te Heusden N.B. Hij was burgemeester van Giethoorn en werd bij Koninklijk Besluit van 10 april 1900, no. 41, met ingang van 1 mei 1900 benoemd tot burgemeester van Hasselt. Hij is in 1901 in Heusden getrouwd met de zeer vermogende Jacoba Catharina Enschede (geb. 8 dec. 1862 te Haarlem). Het gezin vestigde zich in het perceel Heerengracht D 82, dat

thans plaatselijk bekend is als Heerengracht 16. Hij was een tamelijk forse man. Ze hebben geen kinderen. Aan hem is eervol ontslag verleend met ingang van 1 mei 1910. Ze vertrokken op 10 mei 1910 naar Driebergen.

12. Joannes Petrus Roijer.

Geboren op 7 sept. 1882 te Zwolle als zoon van een notaris. Hij was ambtenaar ter secretarie van Holten en werd op 25 sept. 1908 benoemd tot secretaris van die gemeen te.

Bij Koninklijk Besluit van 19 mei 1910, no. 116, werd hij met ingang van 1 juni 1910 benoemd tot burgemeester van Hasselt. Toen was hij de jongste burgemeester van ons land. Hij is tot zijn pensionering altijd burgemeester van Hasselt gebleven! Hij is gehuwd met Anna Catharina Antonia Bosch (geb. 30 aug. 1887 te Rotterdam), die op 100-jarige leeftijd in Zeist is overleden. Hun huwelijk was kinderloos. Ook zij woonden in het perceel Heerengracht D 82, thans bekend als Heerengracht 16.

Hij liep in de eerste wereldoorlog, toen het leer schaars was, evenals veel anderen, gewoon op klompen. Dit leverde hem in die dagen de bijnaam "Jan op de klumpies" op. Tijdens een volksfeest danste hij voorin de stoet, arm in arm, met het publiek. Hij deed aan roeien, zeilen en zwemmen.

In verband met zijn 25—jarig ambtsjubileum werd op 22 mei 1935 op het voormalige stationsplein (thans het naar hem genoemde Burgemeester Royerplein) een monument opgericht in de vorm van een fontein. Tijdens de Duitse bezetting werd hij reeds op 20 december 1941 ontslagen omdat hij te Oranje—gezind was en niet met de Duitsers meewerkte bij het plaatsen van een verplichte bekendmaking, die hij op eigen gezag begon met. de woorden "Op last van hogerhand".

Bij zijn (tijdelijk) afscheid van het secretariëpersoneel op 7 januari 1942 werd hem op het stadhuis een tegel aangeboden met de volgende, geïllustreerde tekst:

De "macht van hogerhand"
door wier geducht bevel
Uw burgemeesterschap
geraakte in de knel,
Heeft U de eerste plaats
in 't Stadsbestuur ontzegd.
Een and're "Hoge Hand"
herstelt wel weer het Recht!

Hij werd aanvankelijk vervangen door wethouder Peter de Graaf, die als waarnemend burgemeester optrad en met ingang van 1 september 1942 door de burgemeester Gerrit Ida Vooyo tot de bevrijding van Hasselt op 14 april 1945. Bij Koninklijk Besluit van 11 juli 1947, no. 7, werd hem met ingang van

1 oktober 1947 eervol ontslag verleend.

13. Gerrit Ida Vooyo.

Geboren 8 juni 1912 te Katwijk. Zoon van Hendrik Vooyo (geb. 9 dec. 1874 te Katwijk) en Ida van der Wiel (geb. 29 april 1877 te Katwijk). Als ambtenaar ter secretarie van Goedereede is hij met ingang van 1 september 1942 benoemd tot burgemeester van Hasselt, ter vervanging van de ondergedoken burgemeester Joannes Petrus Roijer. Dit heeft geduurd tot de bevrijding van Hasselt op 14 april 1945.

Hij is op 5 febr. 1943 te Goedereede gehuwd met Hester van der Wende (geb. 4 juni 1916 te Goedereede). Daarna was hij kantoorbediende. Het gezin woonde eerst Ridderstraat O 145, daarna D 146. Dit perceel werd in 1954 vernummerd tot Ridderstraat 21. Zij hadden geen kinderen. Ze zijn op 17 jan. 1955 vertrokken naar Rotterdam.

14. Marcus Hendrik Malcorps.

Geboren 23 oktober 1917 te Zwolle. Zoon van Nicolaas Joseph Malcorps (geb. 29 nov. 1890 te 's Gravenhage) en Hermina Johanna van der Bend (geb. 5 aug. 1892 te Zwolle). Hij is op 16 april 1941 te Alkmaar gehuwd met Jacoba Wilhelmina Boesenkool (geb. 14 dec. 1917 te Alkmaar). Hij was volontair en eerste ambtenaar ter secretarie van Hasselt, daarna ontvanger en secretaris alhier, korte tijd onderbroken door een betrekking te Leek. Hij werd bij Koninklijk Besluit van 12 december 1947, no. 10, met ingang van 1 januari 1948 benoemd tot burgemeester van Hasselt, maar hij bleef tevens secretaris. In het najaar van 1947 werd door de gemeente de woning Heerengracht 16 van de vorige burgemeester Joannes Petrus Roijer aangekocht om te dienen als ambtswoning van de burgemeester. Later kocht de gemeente de woning Justitie Bastion 8 als ambtswoning en toen werd de woning Heerengracht 16, door middel van een ruilovereenkomst, in eigendom overgedragen aan de heer J.L. ten Klooster.

Hij was tevens dijkgraaf van het Waterschap Mastenbroek, later van het Waterschap IJsseldelta. Aan hem is met ingang van 1 september 1971 eervol ontslag verleend in verband met zijn benoeming tot burgemeester van Harderwijk. Hij is aldaar vervroegd gepensioneerd en is sindsdien in zijn geboortestad Zwolle woonachtig. Kort na zijn vertrek uit Hasselt werd de hoofdweg door het toen in uitvoering zijnde bestemmingsplan Nadorst naar hem genoemd: Burgemeester Malcorpslaan.

15. Mr. Piet Thijs van Hout.

Geboren 19 april 1938 te Sneek. Zoon van Johannes van Hout (geb. 23 jan. 1905 te Gaasterland, burgemeester van Wymbritseradeel) en Margjen Rigdje Wierda (geb. 9 aug. 1906 te Opsterland).

Hij is op 7 juli 1967 te Groningen gehuwd met Antje Fokje Nijdam (geb. 20 jan. 1943 te Franeker). Hij was ambtenaar ter secretarie van Aalsmeer (1964—1966), ambtenaar ter provinciale griffie van Overijssel te Zwolle (1966—1969) en ambtenaar ter secretarie van Delfzijl (1969-1972).

Hij is bij Koninklijk Besluit van 4 maart 1972, no. 8, met ingang van 1 april 1972 benoemd tot burgemeester van Hasselt. Aan hem is met ingang van 1 mei 1983 eervol ontslag verleend bij Koninklijk Besluit van 11 april 1983, no. 4, in verband met zijn benoeming tot burgemeester van Elburg.

16. Drs. Menno Arie Jan Knip.

Geboren 14 april 1947 te Leeuwarden. Zoon van Jan Knip (geb. 28 jan. 1916 te Leeuwarden) en Gerretje Cornelia Lamme (geb. 15 mei 1923 te 's-Gravenhage) Hij is op 6 oktober 1970 te Leeuwarden gehuwd met Janke Faber (geb. 20 aug. 1946 te Leeuwarden). Zij hebben twee kinderen. Hij was beroepsmilitair en daarna rijksambtenaar, waarna hij bij Koninklijk Besluit van 9 januari 1984, no. 5, met ingang van 1 februari 1984 werd benoemd tot burgemeester van Hasselt. Hem werd met ingang van 1 februari 1989 eervol ontslag verleend in verband met zijn benoeming tot burgemeester van Noordoostpolder.